

Lelie Nieuws

JANUARI 2024

INHOUD

- Woordje van het bestuur
- Cijfers en feiten
- Vrienden / donateurs van de molen
- Woordje van de opleiding coördinator
- En dan ben je opeens Molenaar in Opleiding!
- Onderhoudswerkzaamheden in 2023
- Molentechniek is hartstikke interessant
- Zet alvast in de agenda!

WOORDJE VAN HET BESTUUR

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat bestuur en vrijwilligers van Molen "De Lelie" het belangrijk vinden dat u, als vriend, donateur of belangstellende van onze molen, weet wat wij doen (en nog moeten

doen) om de molen draai- en maalvaardig te houden. Hiermee weet U ook waarom uw bijdrage zo gewaardeerd wordt. Zo is het ook een beetje uw molen!

CIJFERS EN FEITEN

In 2023 hebben wij na de Corona-periode weer een jaar gehad met een volle agenda. Wij zijn actief geweest op de West Brabantse Molendag, Koningsdag, Leurse Havenfeesten, Nationale Molendag en de Monumentendagen. Zo is de molen 128 dagen actief geweest. Tijdens deze activiteiten heeft de molen 70.000 omwentelingen gemaakt en 1950 bezoekers ontvangen. (bezoekers zijn de mensen die boven in de molen zijn geweest)

Dit hebben wij allemaal kunnen realiseren door de inzet van onze 19 vrijwilligers en vaak ook de hulp van familie/kennissen van de vrijwilligers. Al deze mensen zijn wij dan ook ontzettend dankbaar. Zonder hun inzet was dit allemaal niet mogelijk.

Er waren vorig jaar een aantal bijzondere werkzaamheden: het scherpen of billen van de stenen, het opnieuw voegen en schilderen van het onderste rompgedeelte, het vervangen van de bliksem afleider en het groot onderhoud door de molenmaker. Deze werkzaamheden worden verderop uitgebreid beschreven.

Dit jaar kregen wij rond de 2000 bezoekers en dit aantal blijft door de jaren heen gelijk. Onder deze bezoekers waren dit jaar 21 schoolklassen met in totaal 489 leerlingen. Van de **Gemeente Etten-Leur** ontvangen wij als molen voor dit educatieproject een bijdrage per leerling.

→ koepel-etten-leur.nl

Van **De Hollandsche Molen** hebben wij voor dit scholenproject een subsidie ontvangen voor de aanschaf van educatief materiaal om de kinderen nog beter het maalproces van de molen te kunnen uitleggen.

Wij malen onze graanproducten zelf tussen de molenstenen en verkopen die. In totaal hebben we rond de 7000 kg graan gemalen en verkocht. De opbrengst hiervan komt direct ten goede aan het onderhoud van de molen.

In 2023 zijn wij gestart met “Vrienden van de Molen”. Dit eerste jaar was een succes en heeft 105 vrienden opgeleverd en bracht daarnaast ook 8 individuele donateurs op. De vrienden hebben te kennen gegeven deze donatie jaarlijks te willen blijven doen. Voor dit vertrouwen in ons zijn wij u erg dankbaar. Van de bijdrage hebben wij dit jaar de dure verf kunnen kopen voor de molenromp. Wilt u ook vriend worden van Korenmolen De Lelie? Kijk dan op [korenmolendelelie.nl](https://www.korenmolendelelie.nl)

Korenmolen de Lelie biedt de mogelijkheid om onder de vleugels van Het Gilde van Molenaars (GVM) en De Hollandsche Molen (DHM) een opleiding te volgen tot molenaar of molengids.

De opleiding tot molengids heeft tot doel vrijwilligers op te leiden met voldoende kennis van molens om rondleidingen te kunnen geven aan bezoekers van een molen. Korenmolen De Lelie heeft nu een gecertificeerde molengids. De opleiding tot Vrijwillig Molenaar wordt ondersteund door GVM en DHM middels lesstof en mogelijkheden tot theoretische en praktische scholing. Korenmolen De Lelie beschikt over één instructeur en 3 stagemolenaars die de opleiding van een toekomstige molenaar (MIO) mogelijk maken. Het praktische deel bestaat uit een molen veilig te kunnen bedienen voor de molenaar, de molen en zijn omgeving. Hiervoor krijgt hij/zij ook een theoretische opleiding waardoor de MIO geschoold wordt in kennis over diverse molentypes, het weer en materiaalkennis.

De volledige opleiding duurt 2 tot 3 jaar en wordt afgesloten met een test door de DHM om na te gaan

of MIO voldoet aan de gestelde eisen waarna een certificaat wordt afgegeven.

Op Korenmolen de Lelie volgen op dit moment (eind 2023) 7 MIO's de opleiding waarvan er 3 verbonden zijn aan deze molen. De overige MIO's ko-men uit de regio West-Brabant en volgen een deel van de opleiding op de eigen molen en ko-men voor de voortgang naar onze molen. In 2023 is 1 MIO geslaagd voor de landelijke test en hierdoor beschikt Korenmolen De Lelie nu over 5 molenaars die naast het veilig kunnen laten draaien (=malen) van de molen ook het productieproces van graan tot meel beheersen.

Mocht het lezen van dit stuk uw interesse gewekt hebben dan bestaat de mogelijkheid om op woensdag- of zaterdagmiddag hierover te komen praten op de molen en kunnen de molenaars en molengids uw vragen beantwoorden en wie weet.....?

→ gildevanmolenaars.nl

Molens hebben altijd al mijn belangstelling getrokken, het zijn onze Nederlandse iconen. Ook in mijn werk als kunstenares spelen de molens een belangrijke rol. Het is alweer 15 jaar geleden dat ik begon met schilderen op oude stukken molenzeil. Het prachtig verweerde zeil met zijn lange geschiedenis op de molen gecombineerd met mijn schilderkunst maken mijn kunstwerk zeer uniek en zeer Nederlands.

Ik toer door heel Nederland om oude molenzeilen op te halen bij molens die nieuwe zeilen krijgen. Elke molen is weer anders en de techniek fascineert mij

zeer. Ik ben begonnen met het doen van vrijwilligerswerk voor diverse molenverenigingen zoals de Westbrabantse Molenvereniging en Het Gilde van Molenaars. In die bestuurstijd heb ik veel samengewerkt met molenaar Fer van Bergen.

De jaren verstreken en de fascinatie voor de molens weer steeds groter. Maar molenaar worden? Zou ik dat zware werk als vrouw wel aankunnen? En heb ik zin om nog zoveel te studeren? Want molenaar worden doe je niet zo maar. Een behoorlijk stuk theorie leren over de bouw en werking van de molen of lie-

ver gezegd van alle molen types in Nederland. Daarnaast moet een molenaar kennis hebben van het weer want een onverwachte windstoot kan nare gevolgen hebben voor de molen. Naast al deze theorie zijn ook veel praktische vaardigheden nodig. Hoe draai je de molen op de wind, hoe stop je de molen veilig en hoe zorg je dat de molen goed onderhouden blijft. Molen De Lelie is een korenmolen dus ook het hele maalproces moet ik onder de knie krijgen.

En een jaar geleden ben ik het gewoon gaan doen! En ik vroeg aan instructeur Jan v/d Reijt en Fer van Bergen of ik bij hun op De Lelie in opleiding mocht gaan. En vanaf dag een wist ik dat dit de juiste beslissing was. Het is ontzettend leuk en zeer gaaf om met de molen te werken. En ook het molenaarsteam is heel erg leuk. Ik kan en mag in mijn eigen tempo de stof eigen maken en elke woensdagmiddag ben ik op de molen om praktijk ervaring op te doen. Het zijn altijd hele leuke en leerzame middagen want elke keer is de situatie op de molen weer anders! Er is zoveel interessants te leren en te doen dat zelfs een windstille middag nooit saai is.

Regelmatig ga ik eens kijken bij andere molens om mijn kennis verder uit te breiden. Ook loop ik soms mee met een molenaar op een andere molen om ook daar meer praktische ervaring op te doen welke ik weer bespreek met mijn instructeur molenaars van

De Lelie. Soms gaan we met ons molenaarsteam op stap om molens te bekijken. Naar Vlaanderen of een uitje naar de molenbouwer en bezoek aan daar liggende polder of zaagmolen. Deze team uitjes zijn altijd erg gezellig en voor iedereen zeer leerzaam.

Momenteel heb ik al veel kennis en ervaring opgedaan en zodra mijn kennis voldoende is zal ik een toelatingsexamen kunnen doen. Als ik dit met goed gevolg af leg kan ik op voor het landelijk examen om zo mijn certificaat Molenaar te behalen. Het ambacht van molenaar staat op de lijst van immaterieel erfgoed en geeft daarmee al aan hoe belangrijk het werk van de molenaar is want als een molen niet draait zal deze binnen enkele jaren vervallen zijn. Dus nu ben ik nog MIO (molenaar in opleiding) en in de toekomst Molenaar! Wie had dat gedacht!

Peet Wessels

ONDERHOUD WERKZAAMHEDEN IN 2023

MOLENSTENEN

In begin 2023 zijn onze maalstenen "gebild" en opnieuw afgesteld; door het malen worden molenstenen geleidelijk bot. Dit was te merken tijdens het malen, het meel werd sneller warm. Het scherpen van de stenen heet billen, vandaar "gebild". Tijdens het malen blijft er graanresidu achter op de steen de zogenaamde billenkoek (het spreekwoord kennen we allemaal toch?). Deze koek werd eveneens verwijderd. Dit scherpen van de stenen is specialistisch werk, in Nederland is nog maar één persoon die dat doet.

ROMP

Door een verkeerde verfkeuze in het verleden kregen we vochtproblemen in de molen. In eerste instantie hebben we dit opgelost door de rompverf te verwijderen, de stenen kregen hierdoor weer lucht. Echter, fraai zag het er niet uit. Besloten werd om de romp in de oorspronkelijke zwart-witte kleurencombinatie te herstellen. Allereerst werden de voegen uitgeslepen en daarna opnieuw gevoegd met mortel. Daarna werd de romp met ademende verf afgeschilderd. Het was een enorme klus die door onze vrijwilligers met grote volharding werd gedaan en het resultaat mag er zijn. Het voegen hebben wij kunnen doen doordat wij een donatie hebben ontvangen van **Rotary Etten-Leur** (Haring Party 2022). De kostbare verf hebben wij kunnen bekostigen uit de opbrengst van "**Vrienden van de Molen**".

VERNIEUWEN BLIKSEMAFLEIDER

De roede van de molen zijn van ijzer. Indien de molen door een bliksem zou worden getroffen wil je deze afvoeren naar de grond via een bliksemafleider. Onze kabels waren na 25 jaar versleten en moesten

vernieuwd worden. Dankzij de **Road Runners E-L** die ieder jaar een deel van de opbrengst uit de Lelieloop op tweede Pinksterdag schenken aan onze molen hebben wij deze kunnen aanschaffen.

GROOT ONDERHOUD DOOR DE MOLENMAKER

Eens in de 10 jaar moet de askop van de wieken worden "doorgehaald". De wiek wordt dan ongeveer één meter uit de askop getrokken en gecontroleerd op corrosie en andere gebreken. Gelukkig was dit allemaal in orde. Maar dit was niet alles: de askop is ongeveer 2,5 cm hoger komen te liggen omdat die in de loop der jaren was gezakt. Het bovenwiel werd weer recht gemaakt en nog veel meer. De molenmaker is al met al een week zoet geweest.

Een flinke kostenpost, dat wel!

Een grote klus die eraan komt is het vervangen van de huidige hardhouten staart door een verzinkt stalen exemplaar. De huidige staart van 25 jaar oud is aan het eind van zijn levensduur. Met de nieuwe staart kunnen we weer 30 jaar vooruit. Ook dit is molenmakerswerk.

MOLENTECHNIEK IS HARTSTIKKE INTERESSANT

Eind november 2022 zijn we uit nieuwsgierigheid een keer op een zaterdagmiddag de molen binnengelopen. Daar was het een gezellige boel met een tafel vol vrijwilligers (allemaal met zo'n mooie blauwe trui) met een drankje ter afsluiting van een werkzame middag. Naast een zakje broodmix heb ik toen ook het idee om vrijwilliger te worden meegenomen.

Vroeger als kleine jongen speelde ik vaak in de oude molen van Klep (levensgevaarlijk met de kennis van nu) en voor een werktuigbouwer is de molen-techniek natuurlijk hartstikke interessant. De eerste paar maanden heb ik de molen en de activiteiten van dichtbij kunnen ervaren en kreeg daardoor ook steeds meer interesse in het werk van de molenaars. Hoe werkt die molen en hoe bedien je hem? Hoe maal je ermee? En hoe komen al die verschillende producten in de winkel tot stand? Van lieverlee kreeg ik de kans om steeds meer dingen zelf te doen.

"Molenaar word je niet zomaar dat is een theoretische maar vooral ook praktische opleiding van zeker 2 jaar", kreeg ik te horen. Het is een ambacht wat is beschermd door de UNESCO als immaterieel erfgoed. Dat maakt het natuurlijk extra leuk. En de opleiding leek mij een mooie uitdaging nadat ik nu ook met werken gestopt was. Uiteindelijk ben ik eind

Juni gestart als MIO (Molenaar In Opleiding) bij het Gilde van Molenaars met de Lelie als eigen praktijkmolen. Inmiddels begin ik aardig thuis te raken met het werken met de molen en ook alle techniek en speciale namen voor de diverse onderdelen van de molen heb ik mij eigen kunnen maken. Daarnaast ben ik ook al begonnen met het bezoeken van andere molens in de omgeving om ook te leren wat de verschillen in toepassing en techniek zijn.

Ik verwacht in de loop van 2024 zover te zijn dat ik examen kan gaan doen en mijn certificaat als volwaardig windmolenaar kan halen.

Tot ziens bij onze molen De Lelie,
Bob van den Buijs

Zet alvast in de agenda !

- 24 maart West Brabantse Molendag
- 27 april Koningsdag
- 11-12 mei Nationale molendagen
- 18-19-20 mei Leurse Havenfeesten

Stichting Molen "De Lelie"
Geerkade 45 Etten-Leur
www.korenmolendelelie.nl